

з'ясування реальності одержання упущеної вигоди (включаючи наявність усіх передумов для її отримання), вжиття кредитором заходів з мінімізації таких втрат, а також підтвердження того, що неотримання відповідного доходу мало місце виключно внаслідок неправомірних дій відповідача. В якості прикладу вирішення спору про відшкодування збитків можуть розглядатися матеріали справи №904/8708/17, в даній справі судом прийнято рішення про задоволення позовних вимог в повному обсязі (включаючи відшкодування завданої матеріальної шкоди та втрачених доходів від надання майна в оренду) [4].

Викладене дозволяє зробити висновок, що питання відшкодування збитків (шкоди) є доволі складними і їх правильне вирішення можливе за умови належного обґрунтування позовних вимог на основі норм чинного законодавства, а також дотримання розумного балансу прав учасників відповідного правовідношення – забезпечення повного відшкодування збитків кредитора без надмірного обтяження винної особи.

Список використаних джерел :

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення : 25.10.2021).
2. Господарський кодекс України від 16.01.03р. №436-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення : 25.10.2021).
3. Дегтярев С.Л. Возмещение убытков в гражданском и арбитражном процессе. М.: Издательство БЕК, 2001. 168 с.
4. Рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 27.11.18р. по справі №904/8708/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78377420> (дата звернення : 25.10.2021).

ЛАВРЕНКО Дар'я,

викладач кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНА ДІЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Швидкий розвиток економічних відносин між членами світового співтовариства в останні десятиліття, зростаюча роль транснаціональних компаній на світовій арені спричинили необхідність розробки заходів щодо боротьби з монополіями на міжнародному рівні за допомогою міжнародного права та міжнародних механізмів.

В Європейському Союзі (ЄС), антимонопольне законодавство якого регулює діяльність інституцій ЄС (Європейської Комісії та судів ЄС, тобто Суду першої інстанції та Суду ЄС) та держав-членів ЄС у боротьбі з

монополіями, активно розвиваються міжнародні антимонопольні правові механізми, захист економічних інтересів учасників спільного ринку та Союзу в цілому, а також підтримка конкуренції на спільному ринку. Антимонопольне законодавство ЄС застосовується до всіх держав-членів Союзу. Особливий інтерес представляють екстериторіальні наслідки антимонопольного законодавства ЄС та юрисдикція Європейської комісії ("Комісія") та судів ЄС.[1, ст.640-642]

Комісія стикається з труднощами при виконанні своїх рішень проти економічних операторів, зареєстрованих за межами ЄС та під захистом національних держав, які не співпрацюють з Антимонопольною комісією на транснаціональному рівні. Слід зазначити, що навіть тісна співпраця (наприклад, антимонопольна співпраця з відповідними владами США, Японії та Канади) іноді дозволяє уникнути конфліктних ситуацій.[2, ст.1778-1784]

У ЄС було розроблено три теорії, на основі яких Комісія та / або суди ЄС вважали можливим застосувати екстериторіальну дію антимонопольного законодавства ЄС та повноваження Комісії та судів ЄС щодо ведення бізнесу поза Союзом:

- 1) теорія економічного суб'єкта;
- 2) теорія наслідків;
- 3) теорія реалізації.

Теорія економічних суб'єктів, розроблена Європейським судом у справі про барвники у 1969 р. , вважає ведення дочірньої компанії, створеної за межами ЄС, веденням самої справи в межах ЄС, розширюючи таким чином антимонопольне регулювання ЄС. . На основі цієї теорії суди ЄС поширюють антимонопольне законодавство ЄС на іноземних учасників ринку [3].

Розвиток теорії наслідків американськими судами був зумовлений тим, що Антимонопольний орган США постійно стикався з проблемою обмежень поширення внутрішнього антимонопольного законодавства. Згідно з цією теорією, поведінка, спрямована на обмеження конкуренції, яка впливає на внутрішній ринок США або його міжнародну торгівлю, може порушувати антимонопольне законодавство США, незалежно від того, де сталося порушення або національність порушників. Наприклад, згідно з рішенням у справі USA v. Aluminium Co of America (Alcoa) "будь-яка держава може визнати відповідальність осіб, навіть у межах її юрисдикції, за поведінку за межами цієї держави, яка може мати наслідки в цій державі ... а інші держави загалом визнають таку відповідальність"[4, с.154-155].

Теорія наслідків для ЄС вперше була застосована Комісією у вищезазначеному випадку. Заборонивши встановлювати ціни, Комісія заявила, що її рішення стосується всіх учасників ринку, які здійснювали заборонену діяльність, незалежно від того, зареєстровані вони в державах-членах ЄС або поза ними. Пізніше Комісія уточнила свою позицію і вважала, що відповідальність іноземних операторів повинна виникати лише в тому випадку, якщо наслідки їхніх дій у ЄС були прямими та негайними,

передбачуваними та суттєвими.

На додаток до теорії наслідків, Суд розробив теорію реалізації, згідно з якою антимонопольні органи ЄС можуть оцінювати дії суб'єктів, що не зареєстровані в ЄС, що мають місце в Союзі. Ця теорія дещо ширша за теорію наслідків, оскільки стосується реалізації угод, спрямованих на обмеження конкуренції. Суд не роз'яснив поняття "імплементация", проте очевидно, що він включає певні заходи в ЄС, наслідки яких обмежують конкуренцію[5, с.40-45].

Питання про те, яка з теорій може бути застосована в антимонопольному законодавстві ЄС, залишається невирішеним. Комісія неодноразово сперечалася з теорією наслідків, але Суд Європейських Співтовариств ніколи прямо не підтримував цей підхід. Він віддав перевагу теорії економічного суб'єкта (як у випадку з Дейстефами) або розробив теорію реалізації (наприклад, Wood Pulp).

Виходячи з цього, найважче уникнути конфліктів у тих випадках, коли кілька країн з найбільш розвиненими економічними системами претендують на право оцінювати одну і ту ж угоду, протилежного ефекту якої неможливо уникнути, особливо якщо вона оцінюється на основі різних правил. Це не тільки провокує політичні конфлікти, але й накладає значні процесуальні та економічне навантаження для учасників ринку. Однак екстериторіальний ефект антимонопольного законодавства ЄС є ефективним заходом захисту конкуренції та боротьби з монополіями на ринку ЄС.

Список використаних джерел:

1. Gencor / Lonrho, M.619, OJ 1997 L11/30; в апеляції Gencor по делу v. Commission, [1999] ECR II-753; Elliott «The Gencor judgment: collective dominance, remedies and extraterritoriality under the Merger Regulation» (1999) EL Rev. P. 640-642.
2. Черниш А.В. Антимонопольні розслідування в Європейському Союзі, права людини Європейський Союз з прав людини. *Актуальні проблеми російського права*. 2014. № 8. С. 1778-1784.
3. Antitrust Guidelines in the agricultural sector // Official journal of the European Union. 2015. Vol. 58. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2015:431:-FULL>
4. Елагіна А.С. Принципи сталого розвитку при регулюванні продовольчих ринків: узагальнення міжнародного досвіду. *Таврійський науковий оглядач*. 2015. № 4-3. С. 154-155.
5. Dragoi A.E., Iordache L. Antitrust policy impact on EU's agricultural sector . Knowledge horizons - Economics. 2016. Vol. 8. No. 1. P. 40-45.